

Bölüm 30

YAŞLI HASTALARDA PREOPERATİF HAZIRLIK

Derya ESENKAYA

Sürekli gelişen ve değişen dünyanın etkileri sağlık sektörüne de yansımaktadır. Sadece tedavileri ve hastalıkları değil, sağlığı bir bütün olarak ele almak gerekmektedir. Bu yenilikler ve kanıta dayalı uygulamalar cerrahi hazırlığı da etkilemektedir. Geleneksel cerrahi bakım uygulamalardan çok kanıt temelli uygulamalar daha az komplikasyon ve daha az hastanede kalış süresi sağlamaktadır. Cerrahi operasyon öncesi hazırlık büyük önem taşımaktadır.

Yaşlı hastalarda, preoperatif hazırlık hastanın genel sağlık durumu ile cerrahi operasyon arasında bağlantı kurarak elde edilen sonucun tanınabilir uygulamalar ve değerlendirmeler ile yorumlanması sayesinde yol haritasının çizilmesine katkı sağlamaktadır. Yaşlılarda, yaşlılığa bağlı fizyolojik ve psikososyal değişiklikler sebebi ile preoperatif hazırlık aşaması bütüncül ve daha kapsamlı planlanmalıdır. Preoperatif hazırlık aşamasını sigara bırakma danışmanlığından başlayıp, yeterli beslenmeye kadar daha geniş bir yelpaze ile ele almak gerekir. Preoperatif hazırlık ne kadar profesyonel bir şekilde yürütülürse, yaşlı hastanın yaşayacağı postoperatif dönem daha az yoğun ve kısa süreli olur. Preoperatif hazırlık multidisipliner bir ekip çabasıdır ve bütün sağlık sistemi çalışanlarını kapsamaktadır. Yapılan çalışmalarda yetersiz preoperatif hazırlığın, geriatric popülasyonda bulunan kronik hastalıklar nedeni ile diğer yaş gruplarına kıyasla mortalite ve morbidite riskini daha fazladır. Profesyonel preoperatif yaklaşımın temeli; cerrahi sürecin planlanması ve postoperatif dönemde gelişebilecek komplikasyonları öngörüp gerekli önlemlerin alınmasına dayanır.

Yaşlı hasta değerlendirilmesi sabır ve dikkat isteyen fiziksel, sosyal ve psikolojik değerlendirmeyi kapsayan bir süreçtir.

KAYNAKLAR

1. Kalkan Akyüz, V. Ameliyat Öncesi Ağrı Eğitiminin Ameliyat Sonrası Ağrıya Etkisinin İncelenmesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2020 Zonguldak.
2. Uymaz-Aras, G. Ameliyat Öncesi Anksiyetenin Gastrointestinal Sistem Belirtilerine Etkisi, Kafkas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2020 Kars.
3. Yıldırım, S. Ameliyat Öncesi Hastaya Verilecek Olan Sözlü Ve Görsel Eğitimlerin Hastaların Kaygı Düzeyleri Ve Memnuniyetleri Üzerine Etkisi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019 Zonguldak.
4. Sammour, T., Zargar-Shoshtari, K., Bhat, A., Kahokehr, A., Hill, A.G. A Programme Of Enhanced Recovery After Surgery (Eras) is A Cost-Effective Intervention In Elective Colonic Surgery. *N Z Med J.* 2020 123(1319):6170.
5. Zambouri, A. Preoperative Evaluation And Preparation For Anesthesia And Surgery, Hippokratia General Hospital Of Thessaloniki, *Hipokratia*, 2007 ;11: 13–21.
6. Oranmore-Brown, C., Frca, M., Griffiths, R., Md Frca, M.D. Anticoagulants And The Perioperative Period, Continuing Education In Anaesthesia Critical Care & Pain, 2006, Volume 6, Issue 4, Pages 156–159.
7. Kiyohara, L., Kayano, L., Oliveira, L., Yamamoto, M., Inagaki, M., Ogawa, N., Gonzales, P., Mandelbaum, R., Okubo, S., Watanuki, T., Vieira, J. Surgery Information Reduces Anxiety In The Pre-Operative Period, *Revista Do Hospital Das Clínicas*. 2004;59, 51-56. <https://doi.org/10.1590/S0041-87812004000200001>
8. Aluş-Selçukkaya, S. Cerrahi Hastalarında Ameliyat Öncesi Sigarayı Bırakma Süresinin Anestezi Sonrası Bakım Ünitesinde Oksijenasyona ve Uyanma Durumuna Etkisi. Maltepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018 İstanbul.
9. Ripollés-Melchor, J., Carli F., Coca-Martínez, M., Barbero-Mielgo, M., Ramírez-Rodríguez, M., García-Erce, J.A. Committed To Be Fit. The Value Of Preoperative Care In The Perioperative Medicine Era. Edizyonu *Minerva Anestesiologica*, *Minerva Anestesiologica*. 2018; 84:615-25.
10. Majid, N., Lee, S., Plummer, V. The Effectiveness Of Orthopedic Patient Education In Improving Patient Outcomes: A Systematic Review Protocol, *Jbi Database Of Systematic Reviews & Implementation Reports*. 2008 13: 122 -33.
11. Kalafat, H. Perioperatif Antibiyotik Profilaksisi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri. 2008: 193-206
12. Turhançu, Y. (Elektif Cerrah Operasyon Planlanan Hastalarda Preoperatif ve Postoperatif Anksiyetenin Hasta Memnuniyeti İle İlişkisi. Uzmanlık Tezi. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı, 2007 Adana
13. Gürlek, Ö. ve Yavuz, M. Cerrahi Kliniklerde Çalışan Hemşirelerin Ameliyat Öncesi Hasta Eğitimi Uygulama Durumları. *Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2013; ;16:1.
14. Dağistanlı, S., Uygur, M.U. Ve, Yasin Kara, Y. Genel Cerrahide Eras Protokolünün Değerlendirilmesi. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi İstanbul Kanuni Sultan Süleyman Eğitim Ve Araştırma Hastanesi, Genel Cerrahi Kliniği, İstanbul, İksst Derg.* 2018; 10:9-20 Doi:10.5222/İksst.2018.43043
15. Edwards, P.K., Mears, S.C., Barnes, L.C. Preoperative Education For Hip And Knee Replacement: Never Stop Learning. *Musculoskelet Med.* 2017;10:356-364. Doi:10.1007/S12178-017-9417-4
16. Terese T. Horlocker, M.D., Denise J. Wedel, M.D. Neuraxial Block And Low-Molecular-Weight Heparin: Balancing Perioperative Analgesia And Thromboprophylaxis. *Regional Anesthesia And Pain Medicine.* 1998; 23(6) Suppl 2: 164-177

17. Aygin, D. Perioperatif Bakımda Güncel Yaklaşımlar. *Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2012;15: 1, 63-65.
18. Peck, T., Hill, S. And Williams, M. *Pharmacology For Anaesthesia And Intensive Care*. (3rd Ed.). Cambridge University Press, , New York. 2007.
19. Morgan, G.E., Mikhail, M.S. *Clinical Anesthesiology*. Lange Medical Books/ Mcgraw-Hill Medical Publishing Division. (3rd Ed.) 2005.
20. Feyzi, H. Preoperatif Anksiyete Düzeyinin Postoperatif Kronik Ağrı Gelişimine Etkisi. *Tıpta Uzmanlık Tezi*. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Okmeydanı Eğitim Ve Araştırma Hastanesi Anesteziyoloji Ve Reanimasyon Anabilim Dalı, 2019 İstanbul.
21. Yılmaz, A. Ameliyat Öncesi Klorheksidin Glukonat İle Yapılan Cilt Temizliğinin Bakteri Kolonizasyonu Ve Cerrahi Alan Enfeksiyonlarını Azaltmasındaki Rolü. Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2019 İstanbul.
22. Edwards, M.R., Grocott, M.P.W. *Perioperative Fluid And Electrolyte Therapy 1767- (1810. S.S.)*. Buddhist Tzu Chi General Hospital Jc September 18. 2016.
23. Dönmez, Y.C. Ameliyat Öncesi Cilt Hazırlığı. *Türkiye Klinikleri J Surg Nurs-Special Topics*, 2016; 2: 11-16.
24. Aysan, E., Kaygusuz, A., Kaleli, E. Preoperatif Hazırlık-I: Preoperatif Genel Değerlendirme. *İstanbul Tıp Dergisi*, 1998; 1:33-40.
25. Türk Toraks Derneği Pulmoner Tromboemboli Tanı ve Tedavi Uzlaşısı Raporu. 2009;10,Ek 11.
26. McDonald, S, Page, M.J., Beringer, K., Wasiak, J., Sprowson, A. Preoperative Education For Hip Or Knee Replacement. *Cochrane Database Of Systematic Reviews*, Issue 5. Art. No. Cd003526. 2014.
27. Woodhouse, A., (Pre-Operative Fasting For Elective Surgical Patients. *Nursing Standard*. 2006; 20, 21: 41-48.
28. Gillis, C., Li, C., Lee, L., Awasthi, R., Augustin, B., Gamsa, A., Et Al. (2014). Prehabilitation Versus Rehabilitation: A Randomized Control Trial In Patients Undergoing Colorectal Resection For Cancer. *Anesthesiology* 2014;121:937-47.
29. Nice Guideline. (Routine Preoperative Tests For Elective Surgery. Erişim Adresi Nice.Org.Uk/Guidance/Ng45 2016.
30. Arozullah, A.M., Conde, M.V., Lawrence, V.A. Preoperative Evaluation For Postoperative Pulmonary Complications. *Med Clin North Am* 2003;87:153-73.
31. Winslow, E.R., Brunt, L.M. Perioperative Outcomes Of Laparoscopic Versus Open Splenectomy: A Meta-Analysis With Emphasis On Complications. *Surgery* 2003; 134:647-55.
32. Akyüz, E., Tunçbilek, Z. Antiembolik Çorap Yönetiminde Hemşirelerin Rol Ve Sorumlulukları: Antiembolik Çorap Bakım Protokolü. *Türk J Cardiovasc Nurs*, 2019; 9:96-104, Doi: 10.5543/Khd.2019.68077
33. Kılıç, H., Kapusuz, N., Hasanoğlu, C. Venöz Tromboembolizm Profilaksisi. *Solunum Hastalıkları*. 2014;24:118-25
34. Carlson, D., Pfadt, E. Preventing Deep Vein Thrombosis İn Perioperative Patients. *Or Nurse*, 2012; 6:14-20.
35. Özatlı, D.. Perioperatif Hemostaz Değerlendirilmesi. Türk Hematoloji Derneği - Temel Hemostaz Tromboz Kursu, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Hematoloji Bilim Dalı, 2007 Samsun
36. Sarıkaya, S. Preoperatif Ve Postoperatif Pulmoner Fizyoterapi Uygulamaları. *Türk Fiz Rehab Derg*; 2006;52:123-8.
37. Bapoje, S.R., Whitaker, J.F., Schulz, T., Chu, E.S., And Albert, R.K. Preoperative Evaluation Of The Patient With Pulmonary Disease. 2007;132(5):1637-45. Doi:10.1378/Chest.07-0347.
38. Guttikonda, N., Nileshwar, A., Rao, M., T. K. Sushma, T.K. Preoperative Laboratory Testing - Comparison Of National Institute Of Clinical Excellence Guidelines With Current Practice. Department Of Anaesthesiology, Kasturba Medical College, Manipal University, *Anesthesiol Clin Pharmacol*. 2019; 35,227-30.

39. Demir-Korkmaz, F., Çullu, M., Venöz Tromboembolizm Ve Hemşirelik Bakımı. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 2015; 31 (1): 62-82.
40. Munro, J., Booth, A., Nicholl, J. Routine Preoperative Testing: A Systematic Review Of The Evidence Health Technology Assessment 1997;1:12
41. Gillissen, F., Ament, S.M., Maessen, J.M. Et Al. Sustainability Of An Enhanced Recovery After Surgery Program (Eras) In Colonic Surgery. World J Surg, 2015;39:526–533. <https://doi.org/10.1007/S00268-014-2744-3>
42. Czoski-Murray, C., Jones, M.L., McCabe, C., Claxton, K., Oluboyede, Y., Roberts, J., Nicholl, J.P., Rees, A., Reilly, C.S., Young, D. And Fleming, T. What Is The Value Of Routinely Testing Full Blood Count, Electrolytes And Urea, And Pulmonary Function Tests Before Elective Surgery In Patients With No Apparent Clinical Indication And In Subgroups Of Patients With Common Comorbidities: A Systematic Review Of The Clinical And Cost-Effective Literature. Health Technology Assessment . 2012;16: 50 Issn 1366-5278
43. Adamina, M., Kehlet, H., Tomlinson, G.A., Senagore, A.J. And Delaney, C.P. Enhanced Recovery Pathways Optimize Health Outcomes And Resource Utilization: A Metaanalysis Of Randomized Controlled Trials In Colorectal Surgery. 2011;149(6):830-40. <https://doi.org/10.1016/J.Surg.2010.11.003>
44. Bozdağın, D.G. Majör Ortopedik Cerrahi Geçirecek Geriatrik Hastaların Deliryum Açısından Preoperatif Değerlendirilmesi, Uzmanlık Tezi, 2011 İzmir.
45. Akgün-Çıtak, E. Cerrahi Girişim Geçiren Yaşlı Hastalarda Deliryum ve Hemşirelik Bakımı, Türkiye Klinikleri J Surg Nurs Special Topic. 2017; 3; 119-23.
46. Chow, W.B., Ko, C.Y., Rosenthal, I.C.Y., Esnaola, N.F., ACS NSQIP AGS. Best Practice Guidelines Optimal Preoperatif Assessment of Geriatric Surgical Patient Us: American Collages of Surgeons American Geriatric Society and The John A Harford Foundation. 2012; 15-8.
47. Mohanty, S., Rosenthal, R.A., Russel, M.M., Neuman, M.D., Ko, C.Y., Esnaola, N.F. Optimal Perioperative Management Of Of The Geriatric Patient: A Best Practices Guideline From The American College Of Surgeons NSQIP And The Geriatric American Geriatrics Society. J Am Coll Surg. 2016; 222::30-47